

Ragıp Bingöl

Privatization Administration Presidency, ragibbingol@gmail.com,
Ankara-Türkiye

İkram Alpsoy

Ağrı İbrahim Çeçen University, ikramalpsoy@hotmail.com, Ağrı-Türkiye

DOI	http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2023.18.4.4C0256	
ORCID ID	0000-0002-2964-9108	0000-0001-6798-5180
Corresponding Author	İkram Alpsoy	

TÜRKİYE'DE SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA POLİTİKALARI VE MEDYA: HABERLERDE TOPLUMSAL FARKINDALIK OLUŞTURMA

Öz

Medyanın bireylerin kanaatlerini değiştirmede veya var olan bir kanaati pekiştirmedeki etkisi göz önüne alındığında, medya söylemindeki sürdürülebilirlik kalkınma konusundaki ana eğilimlerin keşfedilmesi politikacı ve araştırmacılar için önem arz etmektedir. Bu çalışma gazetelerin internet sitelerinde sürdürülebilir kalkınma söylemini araştırmaktadır. Sürdürülebilir kalkınma kavramıyla ilgili gazetelerde yer alan konuların boyutsal ve karşılaştırmalı bir perspektiften kapsamlı bir analizi sunularak, gazetelerin internet sitelerinde sürdürülebilir kalkınma ile ilişkilendirilen sürdürülebilirlik boyutları tanımlanmaktadır. Araştırma, sürdürülebilir kalkınma kavramının zaman içinde Türkiye'de nasıl geliştiğinin anlaşılmasına katkıda bulunmakta ve bu kavramın gelişimini etkileyen faktörleri vurgulamaktadır. Sürdürülebilir kalkınma kavramına ilişkin ortak anlayıştaki bilgi boşluklarına bu araştırma aracılığıyla işaret edilerek, bu konu hakkında toplumsal farkındalığın nasıl artırılacağına katkı sağlamaya çalışılması hedeflenmektedir. Sonuç olarak sürdürülebilir kalkınma konusunu farklı perspektiflerden ele aldığı saptanan medyanın, yayınlanan haberler, köşe yazıları vb. yöntemler aracılığıyla sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin yaygınlaşması ve toplumun bu konularda daha bilinçli olmasına katkı sağladığı gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, Kalkınma, Medya, Farkındalık Oluşturma, İçerik Analizi

SUSTAINABLE DEVELOPMENT POLICIES AND MEDIA IN TURKEY: CREATING SOCIAL AWARENESS IN THE NEWS

ABSTRACT

Considering the influence of the media in changing individuals' opinions or reinforcing an existing opinion, it is important for politicians and researchers to discover the main trends in media discourse on sustainability and development. This study investigates the sustainable development discourse on newspaper websites. It presents a comprehensive analysis of the issues covered in newspapers related to the concept of sustainable development from a longitudinal and comparative perspective, and identifies the dimensions of sustainability associated with sustainable development on newspaper websites. The research contributes to the understanding of how the concept of sustainable development has developed in Turkey over time and highlights the factors affecting the development of this concept. By pointing out the knowledge gaps in the common understanding of the concept of sustainable development through this research, it is aimed to try to contribute to increasing social awareness on this issue. As a result, the media, which was determined to address the issue of sustainable development from different perspectives, published news, columns, etc. it has been observed that it contributes to the dissemination of sustainable development goals through these methods and to the society becoming more conscious of these issues.

Keyword: Sustainability, Development, Media, Awareness Raising, Content Analysis

How to Cite:

Bingöl, R. ve Alpsoy, İ., (2023). Türkiye'de Sürdürülebilir Kalkınma Politikaları ve Medya: Haberlerde Toplumsal Farkındalık Oluşturma. Humanities Sciences, 18(4):35-49, DOI: 10.12739/NWSA.2023.18.4.4C0256.

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Sürdürülebilir kalkınma, günümüzün en büyük küresel önceliklerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Ekonomik büyüme, toplumsal refah ve çevresel koruma arasındaki dengeyi sağlayarak günümüz ihtiyaçlarını karşılamak için kaynakları kullanırken gelecek nesillerin ihtiyaçlarını da göz önünde bulunduran bir yaklaşımı ifade etmektedir [30]. Doğal kaynakların korunması, ekonomik büyüme, sosyal adalet ve çevrenin sürdürülebilir bir şekilde kullanılması hedefiyle yola çıkan sürdürülebilir kalkınma politikaları, çevresel, sosyal ve ekonomik boyutları içeren üç ana bileşeni bir araya getirmektedir.

Sürdürülebilir kalkınma, hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkeler için kapsayıcı kamu politikasının kilit unsurları olarak kabul edilmektedir. Birçok çalışma, sürdürülebilirliğin önemini kalkınma açısından analiz etmektedir. Ayrıca araştırmalar, sürdürülebilirlik çabalarının kalkınma tarafına giderek daha fazla ilgi göstermektedir [7]. Sürdürülebilir kalkınma alanında, medya tarafından sunulan bilginin toplumun tutum ve davranışlarının şekillendirilmesinde nasıl katkıda bulunduğu anlamak için sürdürülebilir kalkınmanın medyadaki temsili önem arz etmektedir.

Literatüre incelemesinde medyanın sürdürülebilirlik konusuna ilgisi son yıllarda arttığı gözlenmekte, bu konuda ağırlıklı olarak iklim değişikliğine odaklanıldığı anlaşılmaktadır [10]. Bazı çalışmalarda, gazete makalelerine yönelik incelemede medyanın karbondaki iklim değişikliğine daha fazla ilgi gösterdiği [26] ve bu büyük ilginin dezavantajının dikkate alınması gerektiği ortaya konulmuştur [2]. Alanda yapılan bu çalışmalar, çevre dostu teknolojiler, biyoçeşitlilik ve sürdürülebilir kalkınma gibi konularda var olan dikkat eksikliğini tespit ettiği, öte taraftan bu konuda yapılan medya çalışmalarının sürdürülebilir ve iklim değişikliği ile sınırlandırıldığı gözlenmiştir [9]. Sürdürülebilirlik ve medya çalışmalarından dikkat çeken bir başka özellik ise çalışmaların daha çok İngilizce konuşulan ve gelişmiş ülkeler üzerine yoğunlaşmasıdır. Sürdürülebilirlik alanında yapılan bu çalışmalar, konunun kapsamının uluslararası alanda yaygınlaştığı gerçeğinden ve uluslararası toplumda konunun sıkça tartışılmasından yararlanmaktadır [7].

Sürdürülebilir kalkınmaya yönelik bireysel ve toplumsal tutumların oluşturulmasında medyanın önemi göz önünde bulundurulduğunda, sürdürülebilir kalkınmanın medyada nasıl sunulduğu, medyanın bu konudaki genel eğilimini anlamak bu hususla alakalı üretilen politikalar için oldukça önemlidir [23]. Sürdürülebilir kalkınmanın toplum tarafından daha iyi anlaşılmasına, medya alanında geliştirilecek stratejiler yardımcı olmaktadır. Benzer şekilde Türkiye’de sürdürülebilir kalkınma politikalarını uygulayanların, kamuoyunu yönlendirmek ve geliştirmek için medyayı çok sık kullandıkları görülmektedir [18].

Sürdürülebilir kalkınmanın medyada nasıl temsil edildiğini tespit edebilmek için bu çalışmada ulusal yayın yapan Cumhuriyet ve Hürriyet gazetelerinin internet portallarında 14 Mayıs 2023 tarihinde yapılan genel seçimlerinden başlayarak 3 ay süreyle sürdürülebilir kalkınmanın nasıl sunulduğu araştırılmıştır. Bu gazetelere ait haber sitelerinin seçilmesinin nedeni, ana akım ulusal gazetelerin halk tarafından profesyonel ve güvenilir olarak değerlendirilmesinin [4] yanı sıra çalışmada farklı siyasi görüşlerin temsilini sağlamak için farklı siyasi yönelimleri yansıtmalarıdır. 1987 yılında Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu (WCED) raporunda yer alan ve sürdürülebilir kalkınmanın tanımı olarak kabul edilen “gelecekte ihtiyaçları karşılamadan ödün verilmeden mevcut ihtiyaçları karşılama” ifadesinden sonra sürdürülebilir kalkınma arzusu evrensel bir hedef haline gelmiştir [3 ve 22]. Çalışmaya teorik bir altyapı oluşturmak için sürdürülebilir kalkınma ve sürdürülebilir kalkınma ile medya ilişkilerine kısaca yer verilmiştir. Sürdürülebilir

kalkınmanın medyada nasıl sunulduğunu tespit etmek için gazetelerin internet haber portallarında konuyla ilgili haberler incelenmiştir. Araştırmada yapılan analizden elde edilen veriler aracılığıyla ulaşılan bulgular sonuç bölümünde tartışılmıştır.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Toplumsal, siyasi, iktisadi, çevre vb. kavramların bünyesinde yer aldığı sürdürülebilir kalkınma, gelecek nesillerin gereksinimlerine cevap verebilecek biçimde tabii kaynakların değerlendirilmesini, bunun yanı sıra sosyal, çevresel ve iktisadi istikrarı devam ettirmeyi hedeflemektedir. Günümüzde yaşamın sürdürülebilirliği adına sürdürülebilir kalkınmanın amacına yönelik yapılan değerlendirmeler, insanların günlük yaşamını etkileyen etmenler arasında bulunan medyada da sıklıkla yer almaktadır. Buna karşın sürdürülebilir kalkınma ile alakalı toplum yaşamında var olan enformasyon eksikliği, konunun farklı perspektiflerden ele alınmasını gerekli kılmaktadır. Çalışmanın önemi, sürdürülebilir kalkınmanın medyada hangi boyutları ile değerlendirildiği şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

Önemli Noktalar (Highlights):

- Sürdürülebilir kalkınma, toplumsal yaşam için önemlidir
- Sürdürülebilir kalkınma ile ilgili değerlendirmelerde medyanın rolü önemlidir
- Medya vasıtasıyla sürdürülebilir hayat için sürdürülebilir kalkınma düşüncesi toplum yaşamında yaygınlaştırılabilir.

3. SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA (SUSTAINABLE DEVELOPMENT)

Sürdürülebilir kalkınma kavramının iki temel unsuru, yani kalkınma ve sürdürülebilirlik, kavramın kendisinden önce ortaya çıkmıştır. Kalkınma ve sürdürülebilirlik yan yana gelebilen ve iktisatçılara göre aralarından çelişki olmayan kavramlardır. Bu anlamda sürdürülebilirlik olmadan kalkınmanın, kalkınma olmadan da sürdürülebilirliğin olamayacağı öne sürülmektedir [25].

Neoliberal ve modern teorilere göre kalkınma, çıktısı yaşam kalitesini yükseltmeyi ve ekonomilerin kendi kendine yetme kapasitelerini artırmayı amaçlayan bir süreçtir [24]. Bu sürecin temel amacı insanların keyif alacağı, uzun, sağlıklı ve yaratıcı bir yaşam sürebileceği uyarıcı bir çevrenin oluşturulmasıdır. Öte yandan kalkınma, toplumun tarih boyunca yaşadığı ve halen yaşamakta olduğu değişiklikleri içermekte, gelişimi belirli kurumlar, hükümetler ve diğer kuruluşlar tarafından üstlenilen plan, politika, program ve etkinliklerin ana hatları çizmektedir [27]. Sürdürülebilirlik terimi ise bir süreci, olguyu ya da neticeyi zamansal süreç bakımından devam ettirme imkânı ve bu imkânın ilişkisinin bulunduğu kökenin devamını sağlayan girişimleri icra etme manasında kullanılmaktadır [11]. Bu tanım genel bir sürdürülebilirlik anlayışına işaret ettiği için tüm insan faaliyetlerine ve iş süreçlerine benzetilmektedir. Böylece her bir faaliyet kendini yok etmeye yol açmadan ancak uzun süreli bir tekrara ve yenilenmeye olanak sağlayacak şekilde hacim ve çeşitlerde gerçekleştirilebilmektedir [16]. Bu noktada, sürdürülebilirliğe ilişkin genel anlayışın tehlikeli olduğuna işaret edilmekte, çevresel sınırlar ve insan faaliyetlerinin doğal sistemlerin sürdürülebilirliğine uyarlanması ihtiyacına saygı gösterilmediğine dikkat çekilmektedir [28]. Doğal sistemler, insanların yaşamasını ve insan faaliyetlerinin sonuçlarının desteklenmesini sağlamaktadır. Bu nedenle sürdürülebilirliğin ekolojik boyutu olmadan düşünülmesi mümkün değildir. Buna göre ekolojik sürdürülebilirlik, sosyo-kültürel ve ekonomik sürdürülebilirliği dikkate almanın temel çerçevesi haline gelerek sürdürülebilir kalkınma kavramında da tartışma konusu olmuştur [16].

Sürdürülebilir kalkınma, doğal kaynakların gelecek nesillerin ihtiyaçlarını karşılayabileceği şekilde kullanılmasını, çevresel, sosyal ve ekonomik dengeyi sürdürmeyi amaçlayan bir yaklaşımdır. Bu yaklaşıma göre kaynakları israf etmemek, çevreye zarar vermemek ve toplumun refahını artırmak gibi hedefleri içeren sürdürülebilirlik kavramı, insanlığın doğal kaynakları kullanımının sonuçlarını ve bu kullanımın gelecek nesiller üzerindeki etkilerini anlamasıyla ortaya çıkmıştır [15]. Modern anlamıyla sürdürülebilirlik kavramının tarihi, çevre sorunlarının artması ve kaynakların tükenmesinin fark edilmesiyle birlikte 20. yüzyılın ortalarına dayanmaktadır. Sanayi devrimini takip eden yıllarda endüstriyel faaliyetlerin artması, hızla büyüyen şehirlerin çevresel sorunları ve doğal kaynakların aşırı kullanımı çevre bilimcilerin dikkatini çekmiştir. Bu sorunlara dikkat çekmek isteyen doğa bilimcilerin kaynak kullanımının sınırları konusundaki uyarıları, sürdürülebilir kalkınmanın kamuoyunun gündeminde daha sık tartışılmasına yol açmıştır [17].

Başlangıçta sürdürülebilir kalkınma öncelikli olarak ekolojik bir bakış açısıyla ele alınsa da kısa sürede kavramın sosyal ve ekonomik yönleri de tartışılmaya başlanmıştır. Ekonomik büyümeye dayalı gerçekleşen kalkınma ile birlikte tüketim ve ekonomik büyümeden kaynaklı kirli ve yetersiz yaşam alanı, yoksulluk ve hastalığın toplumdaki olumsuz etkisinin sonuçlarıyla birlikte çevre üzerinde baskı oluşturduğu açıktır. Aynı zamanda, doğal kaynakların, özellikle de hammadde ve fosil yakıt stoklarının sömürülmesi, gelecek nesillerin ihtiyaçlarına öncelik verilmesine yol açmış ve sınırlı doğal kaynakların uzun vadeli ve akılcı kullanımına yönelik tutumun tanımlanması için bir ön koşul oluşturmuştur. Çeşitli ekolojik sorunlar, ekosistem bozuklukları, küresel iklim değişikliği, doğal afetler, açlık ve yoksulluk gibi birçok faktörün sonucu, gezegendeki yaşamın sürdürülebilirliği konusunda uyarı niteliği taşımaktadır. Gelişmiş ülkelerin sosyo-ekonomik yapısı, gelişmekte olan ve gelişmemiş ülkelerin ekolojik durumu, insanlığın mevcut sorunları, sınırlı doğal kaynaklar, nüfus artışı, ekonomik kalkınma, ekolojik sorunlar gibi problemlerin gelecekteki zorluklarını dünya çapında tartışmak üzere bilim adamları ve ekonomistleri bir araya getirmiştir [16].

Konunun uluslararası boyutta tartışmaya açılmasının sonucu olarak bu alanda faaliyet gösteren uluslararası örgütlerin kurulması gerekli hale gelmiştir. Birleşmiş Milletler (BM), Avrupa Birliği (AB), Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD), Dünya Bankası (DB) gibi uluslararası kuruluşlar sürdürülebilir kalkınma ile ilgi bölümler oluşturmuşlardır. Birleşmiş Milletler tarafından 2008 yılında hazırlanan raporda "sürdürülebilir kalkınma" en dikkat çeken kavramlardan biri olmuştur. Son yıllarda sürdürülebilir kalkınma çalışmalarına daha vizyoner yaklaşan uluslararası kuruluşlar, sürdürülebilir kalkınmanın gündemine yoksulluk, eşitsizlik, iklim değişikliği, su ve toprağın kullanılamaz hale gelmesi vb. küresel sorunları ekleyerek bu sorunlara çözüm üretilmesi için hazırlanacak projelere fon aktarmaktadır [13]. Bu bağlamda tarihsel olarak çevre sorunlarının fark edilmesi ve buna bağlı olarak ortaya çıkan çözüm arayışlarıyla şekillenen sürdürülebilir kalkınma kavramı, uluslararası örgütlerin dışında bilim, politika, iş dünyası başta olmak üzere toplumun hemen her kesiminin bir araya gelerek daha sürdürülebilir bir gelecek oluşturmak için iş birliği yapmasını sağlamaktadır.

Öte yandan gezegeni ve tüm toplumları ilgilendiren bu konuların BM, DB vb. ekonomi ve politik kararlardan etkilenme kapasitesi bulunan örgütlerin kontrolünde olması eleştirilere maruz kalmaktadır. BM, ekonomik büyüme, sosyal adalet ve ekolojik korumanın tamamen uyumlu olduğunu varsayan bir yaklaşımı açık olarak benimsemiştir. Ancak eleştirmenler, bu yaklaşımın tüketici kültürünün gezegenin ekolojik

sistemindeki değişikliklerden sorumlu olduğunu ileri sürerek, başarısız olduğunu iddia etmektedir. Sürekli artan kaynak tüketimiyle gelen sürekli ekonomik büyüme, toplumsal yaşamın ekolojik temellerini korumakla bağdaşmamaktadır [1].

Her ne kadar çeşitli konularda eleştirilse de 1945 yılında merkezi New York'ta kurulan ve günümüzde 190'dan fazla üye devleti kapsayan BM, gezegende sürdürülebilir kalkınma politikalarının uygulanmasında önemli yer tutmaktadır. Temel hedefleri arasında dünyada barış ve güvenliğin korunması, sürdürülebilir kalkınmanın teşvik edilmesi, insan hakları ve temel özgürlüklerin korunması, uluslararası hukukun geliştirilmesi, yoksulluğun bastırılması ve karşılıklı hoşgörü ve iş birliğinin teşvik edilmesi yer alan BM, sürdürülebilir kalkınmayı anlatan konferans ve toplantı gibi aktiviteler gerçekleştirilmektedir. Günümüzde BM bünyesinde toplam 33 program, fon, uzman kuruluş ve bağlı kuruluş faaliyet göstermekte olup, bunlardan bazıları sürdürülebilir kalkınma kavramının oluşturulmasında ve uygulanmasında önemli rol oynamaktadır [16].

4. SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA POLİTİKALARI VE TÜRKİYE (SUSTAINABLE DEVELOPMENT POLICIES AND TURKEY)

Sürdürülebilir kalkınma, ekonomik büyümenin yanı sıra çevresel koruma ve sosyal adaletin de dikkate alındığı bir kalkınma yaklaşımını ifade etmektedir. Bu yaklaşım, gelecek nesillerin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde kaynakların verimli kullanılmasını, çevre dostu teknolojilerin benimsenmesini, eşitsizliklerin azaltılmasını ve toplumun refah düzeyinin arttırılmasını amaçlamaktadır. Türkiye son yıllarda, sürdürülebilir kalkınma hedeflerini benimseyen ve bu doğrultuda politikalar geliştiren bir ülke olarak öne çıkmaktadır. 1978 yılında çevre konularında uluslararası faaliyetlerde bulunmak üzere Başbakanlık Çevre Müsteşarlığı'nın kurulmasıyla çevre politikaları devlet politikası haline bürünmüştür [21].

1982 Anayasası'nda çevre konularına temas edilmiş ancak "çevre" kavramından açıkça bahsedilmemiştir. 1983 yılında çıkarılan 2872 Sayılı Çevre Yasası ile "bütün canlıların ortak varlığı olan çevrenin, sürdürülebilir çevre ve sürdürülebilir kalkınma ilkeleri doğrultusunda korunmasını sağlamak" amaç olarak belirlenmiştir. Kanunda "çevre kavramı açıklanarak, çevre kirliliği, sürdürülebilir çevre, sürdürülebilir kalkınma, alıcı ortam, doğal varlık, doğal kaynak, kirlüten, ekosistem, atıksu, atıksu altyapı tesisleri, arıtma tesisi, ekolojik denge, sulak alan, biyolojik çeşitlilik, atık" ifadeleri açıklanarak bu konularda yapılacak çalışmalara yer verilmiştir [5]. 2006 yılında çıkarılan 5491 Sayılı Kanun ile 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun amaç maddesi, "Bütün varlıkların ortak varlığı olan çevrenin sürdürülebilir çevre ve sürdürülebilir kalkınma ilkeleri doğrultusunda korunması sağlamak" [6] şeklinde değiştirilerek, Türkiye'de uygulanacak çevre politikalarının genel çerçevesi çizilmiştir. Türkiye'de "2872 Sayılı Çevre Kanunu" haricinde çevrenin korunması ve kalkınmada sürdürülebilirliğin esas alınmasına işaret eden birçok yasal düzenleme bulunmaktadır. "Belediye, Kıyı, Orman, Boğaziçi, Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı, Nükleer Güç Santralleri, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu" bu düzenlemelere örnek oluşturabilir.

Sürdürülebilir kalkınma konusunda uluslararası düzeyde anlaşmalar ve bu anlaşmalara bağlı olarak birçok çalışma, inisiyatif ve projeler bulunmaktadır. Bu çalışmalar, çeşitli uluslararası kuruluşlar, sivil toplum örgütleri, akademik kurumlar ve devletlerarasında iş birliği ile yürütülmektedir. Birleşmiş Milletler ve Avrupa Birliği öncülüğünde yapılan bu çalışmalara Türkiye katılmakta ve alınan kararlara uymayı taahhüt etmektedir.

Açıkça görülmektedir ki, sürdürülebilir kalkınma ve küreselleşme, birbirleriyle karmaşık bir ilişki içindedir. Farklı alanlarda etkili

olan bu iki kavram aynı zamanda birbirleriyle etkileşim içinde bulunmaktadır. Bir taraftan sürdürülebilir kalkınma alanında teknolojik ilerleme ve bilgi paylaşımı, yatırım ve ticaret fırsatları vb. olanakları sağlayan küreselleşme, diğer taraftan hızlı üretim ve tüketim gibi çevresel etkiler, sosyal eşitsizlikler, kültürel homojenleşme, bağımlılık ve kontrol kaybı gibi olumsuzluklara neden olmaktadır.

Sürdürülebilir kalkınmanın temel ilkesi kamu yararı düşüncesidir. Sürdürülebilir kalkınma, toplumun genel çıkarlarını gözetirken aynı zamanda gelecekteki nesillerin de ihtiyaçlarını düşünmeyi gerektirmektedir. Kamu yararı ilkesi, ekonomik kararların, çevresel politikaların ve toplumsal düzenlemelerin sürdürülebilir kalkınma hedeflerine uygun bir şekilde belirlenmesini ve uygulanmasını sağlamaktadır. Sürdürülebilir kalkınma hedefleri, kamu yararını koruma ve toplumun uzun vadeli refahını güvence altına alma amacını taşımaktadır. Kamu yararı ilkesi, sürdürülebilir kalkınma stratejilerinin temelini oluştururken, sürdürülebilir kalkınma da toplumun genel yararını korumak için bir araç olarak hizmet etmektedir [14].

5. SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA VE MEDYA (SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND THE MEDIA)

Sürdürülebilirlik, son on yılın moda sözcüğü olarak ekosistem ve toplum arasında yeni bir denge bulma sürecinde giderek artan bir şekilde temel kavram haline gelmiştir. İklim krizi, ekolojik bozulmayla ilişkili sosyal ve sağlık sorunları sürdürülebilirlik kavramının sürekli gündemde olmasının nedenleri arasında sayılmaktadır. Önümüzdeki 20 yıl içerisinde dünya nüfusunun büyük bir kaynak kıtlığı yaşayacağı, bu kıtlığın siyasi, sosyal ve ekolojik sorunlara yol açabileceği göz önüne alındığında, sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir kalkınmanın neden önemli olduğu veya olması gerektiği sorusu kendi kendini açıklayıcı olmaktadır [12].

Günümüzde, yüksek ve kapsamlı kaynak tüketimiyle birlikte küreselleşen toplumsal yaşamda sürdürülebilirliğin hem bugünün hem de geleceğin anahtar kavramlarından biri olduğu konusunda yaygın fikir birliği bulunmaktadır. Bu, iklim değişikliği ve bunlarla ilgili siyasi önlemlerin uygulanmasına ilişkin tartışmalardan ve günlük hayatımızın bireysel dönüşümünden açıkça görülmektedir. Gerçekten de sürdürülebilirlik insanlık ve doğa arasında yeni, canlandırıcı bir ilişki arayışında bireysel, toplumsal, örgütsel ve kurumsal eylem için giderek daha fazla ahlaki bir pusula haline gelmiştir. Çağımızın temel zorluklarından biri olan sürdürülebilir kalkınma hedefine ulaşılmasına ilişkin tartışmalar medya ve iletişim çalışmalarını alanına da girmiştir [32].

Son yıllarda sürdürülebilir yaşam için sürdürülebilir kalkınma ön koşul olarak ileri sürülmüştür. Medya aracılığıyla yayılan bu düşünceler, toplumun çeşitli alanlarında kamuoyu algısı oluşturmak için tartışmalara yol açmıştır. Bu tartışmalar, sürdürülebilir kalkınma kavramına toplumda meşruiyet kazandırma ve kavram hakkında kamuoyunu bilgilendirme ekseninde devam etmektedir [20].

Sürdürülebilir kalkınma konuları, genel olarak kişisel deneyimler olarak algılanmayan daha çok kitle iletişim araçlarıyla bireylere ulaştırılan karmaşık ve çözümü zaman isteyen süreçlerdir. "Balıklar ölebilir, göllerde ve nehirlerde yüzen insanlar hastalığa neden olabilir, pompalardan artık yağ gelmeyebilir ve ortalama sıcaklıklar yükselebilir veya düşebilir, ancak bu iletilmediği sürece topluma hiçbir etkisi yoktur" ifadesinden anlaşılacağı üzere, insanların sürdürülebilirlik konusu hakkında sahip olduğu bilgiler, genel olarak medya aracılığıyla iletilen bilgilere dayanmaktadır [19].

Medya toplumsal yaşamda hangi konuların tartışılmasını belirlemeye çalışmakla birlikte bu tartışmalar hakkında bireylere bilgi sağlayan

kanallardan biri konumundadır. Bu anlamda medya, sürdürülebilir kalkınmanın yaygınlaştırılması, kavram hakkında toplumsal farkındalığın artırılması ve toplumun kavram hakkındaki eylemlerini desteklemesi bağlamında önemli roller oynamaktadır [1]. Öte yandan medya; halkı bilgilendirmek isteyen bilim insanları, uzmanlar ve politika yapanlar için bir iletişim ortamı sağlamaktadır [29]. Bu nedenle medya, yalnızca toplumsal farkındalığın ve bilincin artmasına katkıda bulunmakla kalmamakta, aynı zamanda sürdürülebilir kalkınma konusunda kamuoyunda ortak bir anlayışın oluşturulmasına yardımcı olmaktadır [18].

Bu anlamda, medya aracılığıyla sürdürülebilirlik kalkınma hedefleri, haberler, belgeseller, röportajlar vb. çeşitli içeriklerle geniş kitlelere ulaştırılmaktadır. Medya, insanların sürdürülebilir kalkınma konusundaki bilgi seviyelerini artırarak farkındalık oluşturmada ve eyleme geçmelerini teşvik etmektedir. Aynı zamanda medya, sürdürülebilirlikle ilgili olumlu ve olumsuz örnekleri sergileyerek toplumun bu konudaki tutumlarını şekillendirmektedir. Medya kuruluşları, kamu yararına yayın yapma ilkesi gereğince sürdürülebilirlik hedeflerine uygun içerikler üretilip yayınlamakta topluma karşı sorumludur. Bu yayın anlayışı, günümüz ihtiyaçlarını karşılamak için kaynakları kullanırken gelecek nesillerin ihtiyaçlarını da göz önünde bulunduran yaklaşımın daha fazla görünürlüğe sahip olmasına yardımcı olabileceği düşünülmektedir.

6. ARAŞTIRMANIN TASARIMI (DESIGN OF THE RESEARCH)

Kitle iletişim araçlarının toplumsal konuların müzakere edildiği mecralardan biri olduğuna yaygın bir şekilde atıfta bulunmaktadır. Özellikle gazeteler bilimsel bilginin yayılmasında toplum tarafından çok sık kullanılan bilgi kaynaklarından biri olarak kabul edilmektedir. Bu anlamda genel olarak medyanın özel olarak ise bilim iletişiminin merkezinde yer alan gazetelerin sürdürülebilirlik konularını nasıl ele aldığını ortaya koymak için son yıllarda çeşitli çalışma yapılmıştır [8]. Medya alanında yapılan çalışmalarda çok farklı yöntemler kullanılmakla birlikte, gazete veya internet ortamında kayıtlı olan yazılı ve görsel içerikler, düşük maliyetler, karmaşık verileri sayısal verilerle anlaşılır hale getirme vb. üstünlüklere sahip olduğu için genellikle içerik analizi tercih edilmektedir [31]. Bu doğrultuda araştırmada betimsel yönelimli içerik analizi, yöntem olarak belirlenmiştir.

Çalışmada, sürdürülebilir kalkınmanın haberlerdeki sunumunu analiz etmek için iki farklı yayın politikasına sahip ana akım gazetenin internet portalı seçilmiştir. Cumhuriyet ve Hürriyet gazetelerinin çevrimiçi arşivlerinden ilgili içerikleri aramak için "sürdürülebilir kalkınma" anahtar kelimesi başlangıç olarak kullanılmıştır. Daha sonra "sürdürülebilirlik" kavramı dâhil edilerek arama genişletilmiştir. Ayrıca aranan kelimelerle örtüşen anlamda kullanılan ifadeler de inceleme kapsamına alınmıştır. Bu prosedür izlenerek, seçilen internet sitelerinin çevrimiçi arşivlerinde 110 içerik tespit edilmiştir. İçerikler yapılan ön okumadan sonra oluşturulan kodlama cetveli kullanılarak analiz edilmiştir. Haberlerin ön okuması yapıldıktan sonra içeriklerde yer alan temalar sınıflandırılmıştır. Temaların yer aldığı kodlama setinde kodlamaya başlamadan önce araştırmanın doğruluk ve güvenilirliği, farklı kodlayıcılara farklı ortamlarda kodlama yaptırılarak test edilmiştir.

7. BULGULAR (FINDINGS)

Tablo 1'de örneklem olarak belirlenen gazetelerin internet portallarında yer alan arama motoruna "sürdürülebilir" ve "sürdürülebilir kalkınma" anahtar kelimeleriyle ulaşılan haberlerin sıklığına yer verilmiştir. Sürdürülebilir kalkınma hakkında toplumsal

yaşamda farkındalık oluşturulması için bu kavramla ilgili haberlerin ne sıklıkla ve hangi temaları kullanılarak temsil edildiği önemlidir. Tablo 1'de yer alan verilere göre, konuyla ilgili haberlere Cumhuriyet gazetesi internet portalında %57.3, Hürriyet Gazetesi internet portalında ise %42.7 sıklıkla yer verilmiştir.

Tablo 1. Haberlerin dağılım sıklığı
(Table 1. Frequency of news distribution)

Gazete	Sıklık (f)	Yüzde (%)
Cumhuriyet	63	57.3
Hürriyet	47	42.7
Toplam	110	100

Sürdürülebilir kalkınmayla ilgili haberleri, haber portalları %67.3 yoğunlukla gündem kategorisinde okuyucularına aktarmışlardır. Kavramın ekonomi kategorisinden aktarma yoğunluğu ise %32.7 olarak gerçekleşmiştir. Tablo 2'deki veriler incelendiğinde Cumhuriyet gazetesi haber portalı konuyla ilgili haberlerin %46.4'ünü gündem, %10.9'unu ise ekonomi kategorisinden paylaşmıştır. Hürriyet gazetesi haberlerin %20.9'unu gündem, %21.8'ini ise ekonomi kategorisinden okuyucularına aktarmıştır. Buna göre, Cumhuriyet gazetesi haber portalının konuyu toplumun ilgisine sunduğu ve kamuoyu oluşturabilecek potansiyele sahip olduğu düşünülen haberlerin aktarıldığı, aynı zamanda haber sitesinin manşetinde bulunan haberlerin yer aldığı gündem bölümünden okuyucularına aktardığı görülmektedir. Bu anlamda Cumhuriyet gazetesi haber portalının sürdürülebilir kalkınma kavramına kamuoyunun dikkatini çekmek için konuyla ilgili haberleri gündem kategorisinden okuyucuya aktardığı ileri sürülebilir. Öte yandan Hürriyet gazetesi haber portalının konuyla ilgili haberleri okuyucuya aktarırken gündem ve ekonomi kategorilerini eşit olarak tercih ettiği görülmektedir.

Tablo 2. Haberlerin yayınlandığı kategorilerin dağılımı
(Table 2. Distribution of categories of news items)

Gazete	Gündem	Ekonomi	Toplam
Cumhuriyet	51 46.4	12 10.9	63 57.3
Hürriyet	23 20.9	24 21.8	47 42.7
Toplam	74 67.3	36 32.7	110 100

Gazete internet portallarında konuyla ilgili yer alan haberlerde kullanılan kaynakların yer aldığı Tablo 3'deki verilere göre, haberlerde birincil kaynaklardan yararlanıldığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda haberlerde konunun direkt içinde olan ve karar verici mercilerde bulunanların görüşlerinin aktarıldığı görülmektedir. Tablo 3'e bakıldığında zaman, iktidar partisi ve kabine üyelerinin kaynak olarak gösterilme sıklığı %26.4 oranla ilk sırada, uluslararası kuruluşlar %20.9 sıklıkla ikinci sırada ve muhalefet partisi yetkililerinin %16.4 sıklıkla üçüncü sırada olduğu görülmektedir. Konu hakkında yapılan haberlerde yatırımcıların kaynak gösterilme sıklığı %17.3, STK'ların %11.8 olarak gerçekleşmiştir. Uzman görüşlerine yer verilen haberlerin sıklığı ise %7.3 olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3. Haberlerde kullanılan kaynaklar
(Table 3. Sources used in the news)

Açıklama	Cumhuriyet	Hürriyet	Toplam
İktidar	6	23	29
	5.5	20.9	26.4
Muhalefet	17	1	18
	15.5	0.9	16.4
STK	10	3	13
	9.1	2.7	11.8
Yatırımcı	10	9	19
	9.1	8.2	17.3
Uluslararası Kuruluşlar	14	9	23
	12.7	8.2	20.9
Uzman	6	2	8
	5.5	1.8	7.3
Toplam	63	47	110
	57.3	42.7	100.00

Tablo 3'deki veriler gazete haber portalı bazında ele alındığında, Cumhuriyet gazetesi haber portalının yayınladığı haberlerde %15.5 sıklıkla muhalefet partisi yetkililerinin görüşlerine başvurduğu anlaşılmaktadır. Portalın konunun uzmanlarına ve iktidar partisi yetkililerine dayanarak yayınladığı haberlerde sıklık ise %5.5 olarak eşit bir dağılım göstermiştir. Portalın yayın politikası gereği iktidar partisine olan mesafesi muhalefet partileri yetkililerini kaynak gösterme tercihinde belirleyici olduğu söylenebilir. Haber portalında, muhalefet partisine ait belediyelerin sürdürülebilirlik konusunda yaptığı çalışmaların ve bu çalışmaları yapan belediye başkanlarının haberleştirildiği tespit edilmiştir. Bu tespiti örnek olarak portalda yer alan haberlerde kullanılan başlıklardan bazılarını aşağıda yer verilmiştir.

"Karşıyaka'da iklim krizine karşı 95 bin ağaç dikildi" (30 Haziran 2023).

"İmamoğlu'ndan 'değişim manifestosu': İktidar için değişim sitesi yayında!" (4 Temmuz 2023).

"İzmir'de çiftçiye yeni gelir kapısı" (31 Temmuz 2023).

"Seferihisar'da hedef sürdürülebilir turizm" (9 Haziran 2023).

Öte yandan Cumhuriyet gazetesi haber portalının iktidar partisinin yetkililerini kaynak olarak gösterdiği haberlerde ise sürdürülebilirlik konusunda yapılan çalışmalarda yetersiz veya geç kalındı gibi hususları ön plana çıkaran bir haber dili kullandığı aşağıda yer alan haber başlıklarından da anlaşılmaktadır.

"Özgür Demirtaş'dan 'Mehmet Şimşek' paylaşımı: Aynısını 10 yıl önce söyledim..." (4 Haziran 2023).

"Egeli iş insanlarından hükümete enflasyon ve finansman çağrısı" (19 Haziran 2023).

Mehmet Şimşek'ten faiz artışı sonrası ilk açıklama: Dolarizasyon belası..." (22 Haziran 2023).

"Kurban pazarlarında küçük ve büyükbaş hayvan fiyatları %150 arttı: Yurttaşa kurban da hayal" (14 Haziran 2023).

Tablo 3'e göre, mevcut iktidara yakın bir yayın politikası izleyen Hürriyet gazetesi haber portalında konu hakkında yapılan haberlerde iktidar partisi yetkililerinin görüşlerinin yer aldığı haberlerin sıklığı %20.9 olurken, muhalefet partisi yetkililerinin görüşlerinin yer aldığı haber sıklığının ise 0.9'da kaldığı tespit edilmiştir. İktidar partisinin sürdürülebilir kalkınma konusunda yaptığı çalışmaları ön plana çıkaran Hürriyet gazetesi haber portalında yer alan haberlerde aşağıdaki başlıklar tercih edilmiştir.

"Kuzey Marmara Otoyolu'ndan çevre ve sürdürülebilirlik odaklı üç yeni adım" (08 Haziran 2023).

"Parlak ve güçlü bir gelecek inşa edilecek" (23 Ağustos 2023).

"Cumhurbaşkanı Yardımcısı Yılmaz: Ortaya çıkan refahı paylaşacağız" (23 Ağustos 2023)

Haberde kaynak kullanımı, haberin kalitesini ve güvenilirliğini belirleyen önemli faktörlerden birini oluşturmaktadır. Haber oluşturulurken doğru, güvenilir ve tarafsız kaynaklardan bilgi edinmeye çalışmak haberde kamu yararı ilkesinin gözetildiğine işaret etmektedir. Bu bağlamda çalışmada her iki haber portalının yaptığı haberlerde ilk kaynaklara ulaşma, güvenilir kaynak, resmi belge ve raporlar, uzman görüşleri, atıf ve referanslar kullandıkları, farklı kesimlerin görüşlerine tarafsız olarak yer verdikleri tespit edilmiştir. Dolayısıyla sürdürülebilir kalkınma kavramının haberleştirilmesinde kaynak güvenilirliği, haberlerin inandırıcılığını destekleyen unsur olarak öne çıkmaktadır.

Tablo 4'e göre, sürdürülebilir kalkınma konusu kamuoyuna aktarılırken gazete internet portallarının %35.5 sıklıkla "sürdürülebilir kalkınma" kavramını kullandıkları saptanmıştır. Bu kavramı, %17.3 sıklıkla "sürdürülebilir yaklaşım" kavramı, %12.7 sıklıkla "sürdürülebilir dünya" kavramı takip etmiştir. Gazete portallarının konuyu okuyucularına aktarırken, %5.5 sıklıkla "sürdürülebilir finansman", %7.3 sıklıkla "sürdürülebilir şehircilik" ve %8.2 sıklıkla "sürdürülebilir tarım" kavramına yer verdikleri saptanmıştır. Bu bağlamda, en sık tercih edilen kavramın "sürdürülebilir kalkınma", en seyrek tercih edilen kavramın ise "sürdürülebilir finansman" olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 4'deki veriler haber portalı bazlı incelendiğinde, yine "sürdürülebilir kalkınma" kavramının her iki haber portalında da ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Sürdürülebilir kalkınma konusu okuyucuya aktarılırken Hürriyet gazetesini haber portalı "sürdürülebilir kalkınma" kavramını %20 sıklıkla, Cumhuriyet gazetesini haber portalı ise %15.5 sıklıkla kullanmıştır. Cumhuriyet gazetesini haber portalında konuyla ilgili haberlerde "sürdürülebilir dünya", "sürdürülebilir büyüme" ve "sürdürülebilir tarım" kavramlarının %9 sıklıkla eşit olarak yer aldığı görülmektedir. Hürriyet gazetesinde ise "sürdürülebilir büyüme" ve "sürdürülebilir yaklaşım"ın %5.5 sıklıkla, "sürdürülebilir finansman" ve "sürdürülebilir şehircilik" kavramlarının %3.6 sıklıkla eşit olarak yer aldığı görülmektedir. Öte yandan sürdürülebilirlik konusu topluma aktarılırken Cumhuriyet gazetesini haber portalının aksine Hürriyet gazetesini haber portalının "sürdürülebilir tarım" kavramını hiç kullanmadığı dikkat çekmektedir.

Tablo 4. Haberde ön plana çıkan kavramlar
(Table 4. Haberde ön plana çıkan kavramlar)

Açıklama	Cumhuriyet	Hürriyet	Toplam
Sürdürülebilir Kalkınma	17 15.5	22 20.0	39 35.5
Sürdürülebilir Dünya	9 8.2	5 4.5	14 12.7
Sürdürülebilir Büyüme	9 8.2	6 5.5	15 13.6
Sürdürülebilir Yaklaşım	13 11.8	6 5.5	19 17.3
Sürdürülebilir Finansman	2 1.8	4 3.6	6 5.5
Sürdürülebilir Şehircilik	4 3.6	4 3.6	8 7.3
Sürdürülebilir Tarım	9 8.2	- -	9 8.2
Toplam	63 57.3	47 42.7	110 100.00

Tablo 5. Haberlerde ön plana çıkan konuların temsilinde kullanılan temalar
(Table 5. Themes used in the representation of prominent issues in the news)

Açıklama	Cumhuriyet	Hürriyet	Toplam
Cinsiyet Eşitliği	1 0.9	3 2.7	4 3.6
Sürdürülebilir Şehir	12 10.9	3 2.7	15 13.6
Amaç ve Ortaklıklar	16 14.5	10 9.1	26 23.6
Sürdürülebilir Üretim- Tüketim	4 3.6	5 4.5	9 8.2
Fırsat Eşitliği	8 7.3	6 5.5	14 12.7
Sürdürülebilir Altyapı	5 4.5	5 4.5	10 9.1
Temiz Enerji	4 3.6	4 3.6	8 7.3
Sürdürülebilir Ekonomik Büyüme	13 11.8	11 10.0	24 21.8
Toplam	63 57.3	47 42.7	110 100.00

Sürdürülebilirlik kavramının hangi perspektiflerden ele alınarak hangi temalar aracılığıyla kamuoyuna aktarıldığına dair verilerin yer aldığı Tablo 5'e göre, sürdürülebilir kalkınma hedefine ulaşmak için geliştirilen "amaç ve ortaklıklar" teması %23.6 sıklıkla ilk sırada yer almaktadır. Bu temayı % 21.8 sıklıkla "sürdürülebilir ekonomik büyüme", %13.6 sıklıkla "sürdürülebilir şehir" takip etmiştir. Tablo 5'de yer alan verilere göre, en az kullanılan ve en dikkat çekici olan tema %3.6 sıklıkla "cinsiyet eşitliği" teması olmuştur. Haber portallarının seyrekte olsa sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmak için "cinsiyet eşitliği" temasına vurgu yapmaları, medyanın daha kapsamlı ve sürdürülebilir bir toplum inşa etme amacına hizmet ettiğine dair önemli bir referans olarak gösterilebilir. Bu bağlamda cinsiyet eşitliğinin, toplumun her kesiminin potansiyelini gerçekleştirilmesine ortam sağlayacağı ve toplumsal adaleti teşvik edeceği tezinden hareketle sürdürülebilir kalkınma için kritik bir faktör olduğu söylenebilir.

Tablo 5'de yer alan veriler gazetelerin haber portalları bağlamında ayrı ayrı incelendiğinde, Cumhuriyet gazetesi haber portalının sürdürülebilir kalkınma konusunu topluma aktarırken %14.5 sıklıkla "amaç ve ortaklıklar" temasını, %11.8 sıklıkla "sürdürülebilir ekonomik büyüme" temasını, %10.9 sıklıkla "sürdürülebilir şehir" temasını kullandığı görülmektedir. Hürriyet gazetesi haber portalı ise, %10 sıklıkla "sürdürülebilir ekonomik büyüme" temasını, %9.1 sıklıkla "amaç ve ortaklıklar" temasını, %4.5 sıklıkla "sürdürülebilir üretim-tüketim" teması ile "sürdürülebilir altyapı" temasını kullandığı tespit edilmiştir. Haber portallarının en seyrek kullandığı temaların Cumhuriyet gazetesinde %0.9 sıklık ile "cinsiyet eşitliği", Hürriyet gazetesinde ise %2.7 sıklıkla "cinsiyet eşitliği" ve "sürdürülebilir şehir" olduğu görülmektedir.

8. SONUÇ (CONCLUSION)

Sürdürülebilir kalkınmanın başarıya ulaşmasında, temel insani ihtiyaçların karşılanması, ekonomik kalkınmaya çevre korumanın entegre edilmesi, toplumsal eşitlik ve ekolojik bütünlüğün sağlanması açısından toplumsal farkındalık oluşturulmalıdır.

Sürdürülebilir kalkınma kavramı geçmişte bir takım değişikliklere uğramış olsa da temel ilke ve hedefleri, çevrenin sınırlamalarına daha

duyarlı ve bilinçli davranışlara katkı sağlamaktır. Konseptin uygulanmasına çok sayıda uluslararası kuruluş dâhil olmuş, yerelde olumlu bir uygulama bulmuş ancak küresel ölçekte önemli sonuçlar üretememiştir. Bu gerçek, kavramın ortaya çıkışından yıllar sonra bile devam eden çevre sorunlarının bir kanıtı olarak gösterilmektedir. Mali kaynak ve teknoloji eksikliğinden kaynaklanan ve pek çok ülkenin henüz ulaşamadığı sosyo-ekonomik kalkınma derecesi, ülkelerin kendine özgü siyasi ve ekonomik hedeflerinin çeşitliliği sürdürülebilir kalkınma kavramının uygulanmasındaki temel kısıtlamalar olarak ileri sürülmektedir.

Sürdürülebilir kalkınma konuları, medyanın gündeminde önemli bir yer tutmaktadır. Medya, toplumun gelişen olaylar hakkında bilgi sahibi olmasını sağlamaktadır. Her yeni kavram ve konuda olduğu gibi sürdürülebilirlikle ilgili konularda da medya toplumsal farkındalık yaratma ve bilinçlendirme rolünü üstlenmektedir. Araştırma verilerinde, incelenen zaman aralığında sürdürülebilir kalkınma konusunu Cumhuriyet gazetesi haber portalının, Hürriyet Gazetesi haber portalına göre daha sık haberleştirdiği görülmüştür. Haber portallarının sürdürülebilir kalkınma konusunu ekonomik alanla sınırlanmadığı, okuyucunun haber okurken daha çok dikkat ettiği gündem kategorisinden sunduğu görülmektedir. Cumhuriyet gazetesi haber portalının sürdürülebilir kalkınma konusunu toplumun ilgisini çektiği ve kamuoyu oluşturacak potansiyele sahip olduğu düşünülen haberlerin aktarıldığı aynı zamanda haber portalının manşetinde yer alan haberlerin de yer aldığı gündem bölümünden okuyucuların aktardığı saptanmıştır. Bu durum, haber portalının konu hakkında toplumsal farkındalık oluşturmaya yönelik bir habercilik anlayışını benimsediğini göstermektedir.

Medya kuruluşları, sürdürülebilir kalkınmayla ilgili konularda toplumsal farkındalık oluşturmak için birincil kaynakları kullanmayı tercih etmeli, konuyla ilgili toplumun bütün kesimlerinin ve toplumda genel kabul görmüş uzman görüşlerine yer veren haberler üreterek toplumu bilgilendirmelidir. Aynı zamanda olumlu örnekleri sergileyerek ve sorunları ele alarak, sürdürülebilirlik hedeflerinin gerçekleştirilmesine katkı sağlamalıdır. Bu anlamda araştırmanın analiz kısmından elde edilen veriler ışığında incelenen gazete haber portallarının haberlerde birincil kaynaklardan yararlandığı tespit edilmiştir. Haberlerde konunun direkt içinde olan ve karar verici mercilerde bulunanların görüşlerinin aktarıldığı, iktidar ve muhalefet parti yetkililerinin, uzmanların ve sivil toplum kuruluşlarının görüşlerine ve uluslararası kuruluşların konuyla ilgili yaklaşımlarına yer verildiği tespit edilmiştir. Öte yandan izledikleri yayın politikaları doğrultusunda haber portallarının iktidar ve muhalefet partisi yetkililerinin görüşlerine yer vermede anlamlı bir farklılığın olduğu gözlenmiştir. Araştırmada, haber portallarının konu hakkında yayınladığı haberlerde izledikleri yayın politikaları iktidar partisine ya da muhalefet partilerine olan tutumlarının kaynak gösterme tercihini etkilediği ortaya çıkmıştır.

Çalışma kapsamında yapılan alanyazın taramasında, medyanın sürdürülebilir kalkınma konusunu farklı perspektiflerden ele aldığı saptanmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular ışığında, haber portallarının konuyla ilgili haberlerde kavramın alt başlıklarında ayrıştıktıkları ancak sürdürülebilir kalkınma hakkında toplumda farkındalık oluşturma anlamında ortak bir dil kullandıkları sonucuna varılmıştır. Örneklem olarak belirlenen gazete internet portallarında sürdürülebilir kalkınmanın haberleştirilmesinde sırasıyla "sürdürülebilir kalkınma", "sürdürülebilir yaklaşım", "sürdürülebilir dünya", "sürdürülebilir tarım", sürdürülebilir şehircilik" ve "sürdürülebilir finansman" kavramlarını tercih edildiği tespit edilmiştir. Bu bağlamda, en sık

tercih edilen kavramın "sürdürülebilir kalkınma", en seyrek tercih edilen kavramın ise "sürdürülebilir finansman" olduğu görülmektedir.

Araştırma kapsamında incelenen Cumhuriyet gazetesi ve Hürriyet gazetesinde sürdürülebilir kalkınma konusu haber yapılırken en sık kullanılan tema, sürdürülebilir kalkınma hedefine ulaşmak için geliştirilen "amaç ve ortaklıklar" olmuştur. Öte yandan haber portallarının en seyrek kullandığı temalardan birinin "cinsiyet eşitliği" teması olduğu görülmektedir. Haber portallarının sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmak için "cinsiyet eşitliği" temasına vurgu yapmaları, medyanın daha kapsamlı ve sürdürülebilir bir toplum inşa etme amacına hizmet ettiğine dair önemli bir referans olarak gösterilebilir. Bu bağlamda cinsiyet eşitliğinin, toplumun her kesiminin potansiyelini gerçekleştirmesine ortam sağlayacağı ve toplumsal adaleti teşvik edeceği tezinden hareketle sürdürülebilir kalkınma için kritik bir faktör olduğu söylenebilir.

Sürdürülebilir kalkınma BM raporlarında hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkeler için kapsayıcı kamu politikasının temel unsurları olarak kabul edilmektedir. Birçok çalışma, sürdürülebilirliğin önemini üretim açısından analiz etmiştir. Ayrıca araştırmacılar, sürdürülebilirlik çabalarının toplumsal boyutuna giderek daha fazla ilgi göstermektedir. Bireysel bir bakış açısından, sürdürülebilir kalkınma politikaları, geleneksel kalkınma politikalarından farklıdır. Çünkü odağı, ülkelerin ya da bireylerin acil kişisel ihtiyaçlarını karşılamaktan ziyade insanlık ve bir bütün olarak doğa için uzun vadeli faydalar sağlamaya kaydırmaktadır. Bu nedenle sürdürülebilir kalkınma dinamiklerine dair toplumsal bir anlayış oluşturacak araştırmaların yapılması önem arz etmektedir. Sonuç olarak, medya sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin yaygınlaşmasına ve toplumun bu konularda daha bilinçli olmasına katkı sağlamaktadır. Haberlerin ve medyanın gücünün, sürdürülebilirlik konularının geniş bir kitleye ulaşmasına yardımcı olarak kamuoyunda sürdürülebilir kalkınma hakkında olumlu kanaatlerin oluşmasına ya da var olan olumsuz tutumların değişmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

ÇIKAR ÇATIŞMASI (CONFLICT OF INTEREST)

Yazarlar çıkar çatışması bildirmemişlerdir.

FİNANSAL AÇIKLAMA (FINANCIAL DISCLOSURE)

Yazarlar bu çalışma için herhangi bir mali destek almadığını beyan etmiştir.

ETİK STANDARTLAR BEYANI (DECLARATION OF ETHICAL STANDARDS)

Makalenin yazarları bu çalışmada kullanılan materyal ve yöntemlerin etik kurul izni ve/veya yasal-özel izin gerektirmediğini beyan eder.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

- [1] Atanasova, D., (2019). Moving society to a sustainable future: The framing of sustainability in a constructive media outlet. *Environmental Communication*, 13(5):700-711.
- [2] Barkemeyer, R., Givry, P., and Figge, F., (2018). Trends and patterns in sustainability-related media coverage: A classification of issue-level attention. *Environment and Planning C: Politics and Space*, 36(5):937-962.
- [3] Basiago, A., (1999). Economic, social and environmental sustainability in development theory and urban planning practice. *The Environmentalist*, 19:145-161.
- [4] Bellotti, E. and Panzone, L., (2016). Media effects on sustainable food consumption. How newspaper coverage relates to

- supermarket expenditures. *International Journal of Consumer Studies*, 40(2):186-200.
- [5] Çevre Kanunu, (1983). T.C. Resmi Gazete, 2872, 11 Ağustos 1983.
- [6] Çevre Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, (2006). T.C. Resmi Gazete, 5491, 26 Nisan 2006.
- [7] Diaconeasa, M.C., Popescu, G., Maehle, N., Nelgen, S., and Capitello, R., (2022). Media discourse on sustainable consumption in Europe. *Environmental Communication*, 16(3):352-370.
- [8] Fischer, D., Haucke, F., and Sundermann, A., (2017). What does the media mean by 'sustainability' or 'sustainable development'? An empirical analysis of sustainability terminology in German newspapers over two decades. *Sustainable Development*, 25(6):610-624.
- [9] Ghosh, A. and Boykoff, M., (2018). Framing sustainability and climate change: Interrogating discourses in vernacular and English-language media in Sundarbans, India. *Geoforum*, 99:142-153.
- [10] Günay, D., İşeri, E., Ersoy, M., and Elega, A.A., (2021). Media framing of climate change action in carbon locked-in developing countries: Adaptation or mitigation? *Environmental Communication*, 15(5):663-677.
- [11] Jenkins, W., (2010). *Berkshire encyclopaedia of sustainability: the spirit of sustainability* (W. Jenkins and W. Bauman, Eds). Great Barrington: Berkshire Publishing Group.
- [12] Karmasin, M. and Voci, D., (2021). The role of sustainability in media and communication studies curricula throughout Europe. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 22(8):42-68.
- [13] Kaypak, Ş., (2013). Çevre sorunlarının çözümünde küresel çevre politikaları. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (31):17-34.
- [14] Keleş, R., (2023). Dünyada ve Türkiye'de çevre politikaları ve sürdürülebilir kalkınma. *Çevre Şehir ve İklim Dergisi*, 2(3):24-30.
- [15] Keleş, R., (1998). *Kent Bilimleri Terimleri Sözlüğü*. Ankara: İmge Yayınları.
- [16] Klarin, T., (2018). The concept of sustainable development: From its beginning to the contemporary issues. *Zagreb International Review of Economics and Business*, 21(1):67-94.
- [17] Larre, D., (1986), Çevre yönetimi konulu dünya sanayi konferansı'nın sonuçları ve tavsiye kararları. Sanayi ve Çevre Konferansı, TÇSV, Ankara.
- [18] Lee, Y., Park, S.A., Lee, H., Willis, E., and Cameron, G.T., (2019). Resources aren't everything, but they do help: Assessing local TV health news to deliver substantive and useful health information. *Journal of Communication in Healthcare*, 12(1):13-22.
- [19] Luhmann, N., (1989). *Ecological communication*. Chicago: University of Chicago Press.
- [20] Newig, J., Schulz, D., Fischer, D., Hetze, K., Laws, N., Lüdecke, G., and Rieckmann, M., (2013). Communication regarding sustainability: Conceptual perspectives and exploration of societal subsystems. *Sustainability*, 5(7):2976-2990.
- [21] Özmehmet, D.E., (2008). Dünyada ve Türkiye sürdürülebilir kalkınma yaklaşımları. *Yaşar Üniversitesi Dergisi*, 3(12):1853-1876.
- [22] Redclif, M., (2005). Sustainable development (1987-2005): An oxymoron comes of age. *Sustainable Development*, 13:(212-227).

- [23] Reilly, A.H. and Larya, N., (2018). External communication about sustainability: Corporate social responsibility reports and social media activity. *Environmental Communication*, 12(5):621-637.
- [24] Remenyi, J., (2004). What is development?. In D. Kingsbury, J. Remenyi, J. McKay and J. Hunt, (Eds.), *Key Issues in Development* (pp:22-44). London: Palgrave Macmillan.
- [25] Sachs, W., (1999). Environment. In W. Sachs (Ed.), *The Development Dictionary: A guide to knowledge as power* (2nd ed., pp:24-37). London: Zed Books.
- [26] Schmidt, A., Ivanova, A., and Schäfer, M.S., (2013). Media attention for climate change around the world: A comparative analysis of newspaper coverage in 27 countries. *Global Environmental Change*, 23(5):1233-1248.
- [27] Sharpley, R., (2009). *Tourism Development and the Environment: Beyond Sustainability?*. Earthscan.
- [28] Shiva, V., (2010). Resources. W. Sachs (Ed.), *The Development Dictionary: A guide to knowledge as Power* (pp. 228-242). London: Zed Books.
- [29] Summ, A. and Volpers, A.M., (2016). What's science? Where's science? Science journalism in German print media. *Public Understanding of Science*, 25(7):775-790.
- [30] UNDP, (2015). *The Millenium Development Goals Report*.
- [31] Yıldırım, B., (2015). İçerik çözümlemesi yönteminin tarihsel gelişimi uygulama alanları ve aşamaları. (Editör: Besim Yıldırım), *İletişim araştırmalarında yöntemler içinde*, Konya: Literatürk Yayınları.
- [32] Weder, F., Voci, D., and Vogl, N.C., (2019). Lack of problematization of water supply use and abuse of environmental discourses and natural resource related claims in German, Austrian, Slovenian and Italian media. *Journal of Sustainable Development*, 12(1):39-54.